

УДК 378.02:004

DOI 10.18372/2786-5487.1.15850

Касьян Сергій Петрович

кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій,
Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти»,
м. Київ, Україна

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** У статті зроблено спробу визначити можливості різних цифрових технологій щодо забезпечення якості освітнього процесу під час організації освітнього процесу за змішаною формою навчання з використанням цифрових технологій.*

***Ключові слова:** цифрові технології, змішане навчання, якість освіти, дистанційне навчання, онлайн навчання, індивідуалізація навчання.*

***Annotation.** The article attempts to identify the possibilities of different digital technologies to ensure the quality of the educational process during the organization of the educational process in a mixed form of learning using digital technologies.*

***Key words:** digital technologies, blended learning, quality of education, distance learning, on-line learning, individualization of learning.*

Розвиток дистанційного навчання, за останній час, набув значного поштовху завдяки використанню сучасних цифрових технологій. Ефективність їх застосування в освітньому процесі багатьох закладів освіти, підтверджується результатами карантинних заходів, що запровадили більшість закладів освіти.

Розвиток технологій дистанційного навчання та пошук нових форм і способів забезпечення якості освіти під час карантину створив умови появи нової форми навчання – змішане навчання. Змішане навчання – це освітня концепція, яка комбінує традиційне навчання з дистанційними та онлайн-методами.

Основою змішаного навчання є три основні форми навчання: дистанційне навчання, очна форма навчання та онлайн навчання.

При такій організації освітнього процесу здобувачі освіти періодично отримують частину освітнього контенту відвідуючи заняття в режимі денної форми навчання, під час чого отримують завдання для самостійної роботи з використанням спеціального програмного забезпечення для роботи на відстані, або у хмарному сервісі. Таким чином, іншу частину роботи здійснюють дистанційно. При цьому в залежності від складності навчального матеріалу дистанційна робота з деяким навчальними матеріалами може відбуватися в групах або індивідуально. При цьому, посилюється роль вчителя, він контролюючи виконання здобувачами освіти завдання на дистанційну частину освітнього процесу, одночасно проводить консультації за найбільш складними питаннями.

Під час організації освітнього процесу за змішаною формою навчання головне для вчителя уважно підійти до складання навчального плану. При цьому важливим стає зрозумілий розподіл навчального контенту для самостійної роботи здобувачів освіти, для індивідуального заняття, та для групової роботи. Контроль знань має відбуватися постійно, як в аудиторії так і в спеціалізованому середовищі під час дистанційної частини освітнього процесу.

Під час організації освітнього процесу за змішаною формою навчання необхідно враховувати як його недоліки так і переваги.

До недоліків змішаного навчання слід віднести:

- залежність від технічних засобів навчання;
- нерегулярність засвоєння навчального матеріалу здобувачами освіти;

- комп'ютерна неграмотність;
- готовність вчителів щодо застосування змішаної форми навчання;
- підготовка здобувачів освіти до використання технологій, що використовуються під час організації змішаної форми навчання

До переваг змішаного навчання слід віднести:

- індивідуалізація навчання з використанням технологій змішаного навчання;
- можливість самостійного навчання;
- мотивація здобувачів освіти;
- збільшення навчального часу та кількості матеріалів;
- охоплення великої кількості учасників освітнього процесу;
- економія матеріальних ресурсів;
- виконання частини роботи у звичних умовах;
- економічність;

ДО ТЕХНОЛОГІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ВІДНОСЯТЬ цифрові навчальні матеріали, які можуть створюватися для забезпечення конкретної форми діяльності здобувачів освіти або бути цілісним і самостійним матеріалом, який передбачає використання певних додаткових матеріалів.

Основні типи цифрових навчальних матеріалів

1. Тест для самоперевірки – це інтерактивний інструмент, що дає змогу самостійно перевірити розуміння вивченого, закріпити і отримати зворотній зв'язок.
2. Презентація – матеріал, який підтримує публічний виступ, який може містити різні мультимедійні інструменти, представлений, як правило, у вигляді слайдів.
3. Графічний організатор – інструмент для візуального представлення різних розумових процесів.
4. Робочий аркуш – це цілісний матеріал, який присвячено вивченню однієї навчальної теми. Використовується для самостійної роботи здобувачів освіти на занятті або вдома, передбачає активну роботу здобувача освіти з ним
5. Аудіоматеріал – матеріал представлений у вигляді звукового файлу.
6. Симуляція – інтерактивна модель, яка описує якесь явище, процес або модель.
7. Інструкція – описує процес, надає необхідні допоміжні інструкції для виконання завдання.
8. Тест – за допомогою цього інструмента вимірюються досягнення навчальних результатів (наприклад, можна використовувати сервіс Kahoot).
9. Відео – матеріал, створений за допомогою запису відео, який в навчальній роботі можна використовувати різними способами.
10. Навчальна гра – діяльність, заснована на певних правилах, метою якої є отримання нових умінь і формування звичок поведінки в різних ситуаціях.
11. Завдання або вправи – цей інструмент допомагає використовувати, аналізувати, досліджувати або закріплювати вивчене.

Медіаосвітні технології

Медіаосвітні технології є засобами організації освітньої діяльності із застосуванням медіа для досягнення педагогічних цілей.

Мобільні технології

Мобільні технології, які застосовуються під час організації змішаного навчання дозволяють опановують навчальний матеріал у будь-який час та у бідь-якому місці де є можливість підключитися до мережі Інтернет.

Тому важливо враховувати можливості мобільних пристроїв для підключення до ресурсів Інтернету. Таке їх використання є зручним і економічним з точки зору використання у бідь-якому місці не залежно від наявності комп'ютера.

Для забезпечення освітнього процесу за змішаною формою навчання використовують декілька моделей:

- ротаційна модель при якій група поділяється на підгрупи таким чином, що з однією

підгрупою вчитель вивчає певну тему, в той час як інша самостійно працює за комп'ютерами, а ще одна – взаємодіє в команді і разом вирішує поставлені завдання.

«Перевернутий» клас з використанням цієї моделі в онлайн середовищі надаються здобувачеві освіти теоретичні матеріали для вивчення і можуть пропонуватися для ознайомлення матеріал для практичних занять, з якими здобувач може ознайомитися до початку очного етапу навчання.

Гнучка модель змішаного навчання полягає в тому, що здобувачі освіти на онлайн етапі можуть використовувати свої мобільні пристрої для самостійного вивчення матеріалу у зручний для них час та у комфортному місці, відповідно до індивідуального графіку навчання. Відпрацювання питань, які здобувачі не змогли вирішити самостійно відбуваються під час онлайн консультацій або на очному етапі навчання.

Організаційні заходи для запровадження змішаного навчання.

Наразі в загальноосвітніх закладах змішане навчання застосовується фрагментарно в основному для забезпечення освітніх послуг для осіб із особливими можливостями. Також, зараз, під час карантину, що спричинила пандемія COVID-19, може застосовуватися у закладі освіти в цілому.

Для запровадження змішаної форми навчання необхідно декілька передумов:

1. Бажання вчителів, що є рушіями змін у закладі освіти.
2. Готовність керівництва закладу освіти.
3. Матеріальні, технічні і кадрові можливості.

Основною перевагою нової форми навчання – змішаного навчання, в першу чергу є можливість використання позитивних напрацювань за денною формою навчання, доповнюючи при цьому сучасними методиками навчання з використанням цифрових технологій. Завдяки такому підходу відкриваються додаткові можливості для організації самостійної роботи учнів під керівництвом вчителя, з'являються додаткові можливості розвитку самостійної творчої діяльності, і стимулюється одержання нових більш глибоких знань завдяки самостійному пошуку рішень на проблемні питання, що ставляться на очних уроках.

Список використаних джерел

1. Освітологічний дискурс, 2020, № 4 (31 «Змішане навчання» як крок до комфортної освіти, його сутність і переваги 178
2. Козяр М. М. Інноваційні технології підготовки фахівців у навчальних закладах. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2 : Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. № 16. С. 92–96.
3. Лісецький К. А. Змішані і традиційні форми навчання. Матеріали науковопрактичної конференції «Новітні освітні технології», 2013. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1156>.
4. Пометун О. Інтерактивні методики та система навчання. К. : Шк. світ, 2007. 112 с. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-метод. посібн. К. : А. С. К, 2004. 192 с.
5. Ткачук Г. Аналіз та особливості впровадження моделей змішаного навчання в освітній процес закладу вищої освіти. Наукові записки. Серія педагогіка, 2018. № 3. С. 28–36. DOI 10: 25128 / 2415-3605.18.3.4.
6. Романовська О. О., Романовська Ю. Ю., Романовський О. О. Досвід вищої освіти Сполучених Штатів Америки XX–XXI століть. Книга 4. Особливості академічного (університетського) підприємництва у США другої половини XX — початку XXI століть : навч. посіб. — К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. — 240 с.
7. Центр забезпечення якості освіти НаУКМА. URL: <https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/quality-edu>
8. Цифрова компетентність вчителя DigCompEdu. URL: <http://dystosvita.blogspot.com/2018/04/digcompedu.html>
9. Як створити масовий відкритий онлайн-курс. URL: https://edx.prometheus.org.ua/courses/Prometheus/MOOC101/2016_T1/course/